

Research Paper

Spatial Pattern of Entrepreneurship Solutions in Rural Areas of Western Gilan Province (Case Study of Fuman City)

Masoume Partovinejad: Ph.D student in Geography and Rural Planning, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

Simin Armaghan*: Assistant Professor, Department of Geography and Rural Planning, Islamic Azad University of Yadegar-e Imam-Shahr Ray Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Azita Rajabi: Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2024/02/22

Accepted: 2024/06/08

PP: 147-160

Use your device to scan and
read the article online

Keywords: Model,
space, solution,
entrepreneurship, rural
areas, Foman city, west of
Gilan province.

Abstract

One of the most critical solutions for sustainable rural development is the promotion of entrepreneurship in rural areas. The main aim of this study is to identify and introduce entrepreneurial villages, assess entrepreneurial potentials, analyze factors influencing entrepreneurship, and offer recommendations for harnessing entrepreneurial potentials in Foman city. Using a descriptive-analytical method and conducting documentary, library, and field studies, this research focuses on spatial modeling of entrepreneurial solutions in rural areas of Foman city. The statistical population comprises all rural households in Foman city, with a sample including 156 villages, both entrepreneurial and non-entrepreneurial. The reliability of the questionnaire was confirmed using Cronbach's alpha (0.87). SPSS software and local Moran statistics were utilized for data analysis. Field studies revealed that 42 out of 156 inhabited villages in Foman city have registered entrepreneurship, with 116 individuals engaged in various entrepreneurial activities. 80% of respondents believe that identifying potential villages, fostering entrepreneurial capabilities, creating a conducive environment, and attracting tourists significantly impact the establishment of new businesses. Analysis of entrepreneurial solutions (cultural-educational, financial, and social) indicated a mixed pattern in Fuman, with both random and non-random behaviors observed, clustered in various forms as indicated by the local Moran's I statistic (HH, LL, HL, LH).

Citation: Partovinejad, M., & Armaghan, S., Rajabi, A. (2024). **Spatial Pattern of Entrepreneurship Solutions in Rural Areas of Western Gilan Province (Case Study of Fuman City)**, *Journal of Regional Planning*, 14(54), 147-160.

DOI: 10.30495/jzpm.2024.33066.4320

Extended Abstract

Introduction

in recent years, one of the basic problems of our country is the backwardness of villages and the migration of villagers to urban areas, the main cause of which is economic issues, especially access to employment, which has many problems such as marginalization, reduction in quality of life, lack of employment, increase crime in cities. Therefore, the main goal of implementing various programs in rural areas is to achieve rural development, and one of the main goals of development is to reduce unemployment, create and increase job opportunities. Unemployment and lack of job opportunities, The result is the inequality between the supply and demand of labor or the labor market in the villages. On the other hand, the decrease in the growth of the agricultural sector in rural areas and the decrease in the number of employees (23.4 percent decrease) show the fact that in the future, the development of agriculture alone It cannot guarantee economic growth in the country's villages and eradicate poverty, and it seems necessary to pay attention to other sectors besides the agricultural sector. Studies have shown that the rural areas of Iran are facing many problems in the field of employment, and Fuman city is no exception. And from the point of view of many researchers, the lack of entrepreneurial opportunities is one of the most important obstacles to achieving sustainable development in these areas. The important point is that despite the increasing importance of the phenomenon of entrepreneurship and its role in the global economy in our country, it has been less addressed. Issues such as the existence of a young population and the problem of employment and unemployment, the need to pay more attention to entrepreneurship. Therefore, Fuman is one of the cities that, despite special tourist attractions such as Masuleh and Rudkhan Castle, unique environmental potentials, rivers and rice fields and other environmental potentials, has always had many problems in the field of youth employment and unemployment in its rural areas. This, along with some geographical factors, has caused the city to face the sale of fertile agricultural land (change of use) and the migration of villagers to nearby cities and the arrival of non-native people to this city.

Considering its role in the economy of Vastan city, a village can only clarify issues such as the presence of a young population, creating employment and the need to pay more attention to entrepreneurship. Therefore, this research seeks to address the spatial pattern of entrepreneurial solutions in the western rural areas of Gilan province in Fuman city and provide a solution.

Methodology

The purpose of the current research is the spatial model of entrepreneurship solutions in the rural areas of the west of Gilan province (a case study of Fuman city). The research method is descriptive-analytical, using survey, library and document methods. The statistical population under study is all the residents of rural areas of Foman city, which according to the last general census of the country in 2015, has 18,675 households and 54,432 rural population (general population and housing census, Foman city, 2015). Entrepreneurs in this research are all villagers who are engaged in a job apart from agriculture and horticulture and earn money. Therefore, all the residents of the rural areas of Foman city are included in this research, and due to the specificity of the statistical population under study, the entire population was used and the sample size was 156 local administrators, including councilors and literate people in the above areas. The measuring instrument of the questionnaire was made by the researcher, the face validity of the questionnaire was confirmed by the panel of experts, and Cronbach's alpha coefficient was used to determine the quantitative reliability of the questionnaire. In order to measure the views of the residents regarding the mentioned components, the local Moran's I method was used.

Results and Discussion

In this part of the research, the spatial solutions and criteria of entrepreneurship have been analyzed from a spatial point of view using local Moran's I statistic. In this method, the characteristics of entrepreneurship in rural areas in Fuman city are random, scattered and clustered. investigation and finally the type of dominant pattern was determined. In the following, entrepreneurship solutions

(including cultural-educational, financial and social) and spatial criteria of entrepreneurship (including location and factors influencing social location) are investigated using the I statistics of local residents. In fact, entrepreneurial solutions in the villages of Foman city were divided into three separate components, i.e. cultural-educational, financial and social components. Spatial analysis of the cultural-educational component as an entrepreneurial solution shows the formation of two high-high patterns. (HH) and Lower-Lower (LL) are in the east and north of the city. Of course, the HH and LL patterns include 4 and 3 villages, respectively, and the rest of the villages follow a random pattern.

In the field of entrepreneurship solutions, the spatial analysis of the financial component, i.e. the financial support of the government through granting loans, as well as awareness in the field of obtaining self-employment loans, showed that the general pattern governing the villages of the city is also random, and two villages located in the east of the city are of the above pattern. Bala (HH) as well as five villages located in its north follow the bottom-bottom pattern.

Finally, the spatial analysis of the spatial criteria of entrepreneurship in Foman city shows that the random pattern dominates most of the villages in the city from the perspective of location criteria. In the western part of the city, four villages and two villages in the eastern part of the city follow the cluster pattern and three Its village also follows the high-low pattern (HL) and one of its villages follows the low-low pattern (LL). However, the general behavior governing the location criterion, which includes compatibility, desirability, efficiency, comfort and health and Safety is of a random type. In the same direction, the spatial analysis of the effective factors in social positioning shows that the random pattern dominates the villages of the city and there is a high-high (HH) pattern in four villages and two villages.

Conclusion

The author's field studies and interviews with local managers in the rural areas of Foman show that the majority of the villages in Foman have entrepreneurship and economically provide a part of their household income. Also, this is more intense in some villages and the number and type of entrepreneurship is different and more. It is from other villages. Of course, many factors have an effect on this matter, and the influence of geographical factors can be considered more in this matter. In other words, the spatial analysis of the spatial criteria of entrepreneurship in Foman city shows that the random pattern dominates most of the villages in the city in terms of location criteria. In the western part of the city, four villages and two villages in the east of the city follow the cluster pattern and three villages follow the cluster pattern. High-Low (HL) and its one village follow the Low-Low (LL) pattern. But the general behavior that governs the location criterion, which includes compatibility, desirability, efficiency, comfort, health, and safety, is of a random type. In this regard, the spatial analysis of the effective factors in social localization shows that the random pattern dominates the villages of the city and In four villages there is a top-top model (HH) and two villages. And finally, spatial-spatial modeling of entrepreneurship in the villages of Foman city from the perspective of entrepreneurship solutions (cultural-educational, financial and social) and the spatial criteria of entrepreneurial rural areas (locating criteria and effective factors in social positioning, including potentials and limitations) showed that the ruling pattern was random and non-random behavior was limited in some rural areas, and these behaviors were clustered and non-clustered with Moran's I statistic. That is, high-high (HH), low-low (LL), high-low (HL) and low-high (LH) have appeared.

فصلنامه علمی برنامه ریزی منطقه‌ای

دوره ۱۴ شماره ۵۴، تابستان ۱۴۰۳
شاپا چاپی: ۶۷۳۵-۲۲۵۱ - شاپا الکترونیکی: ۷۰۵۱-۲۴۲۳
<https://jzpm.marvdasht.iau.ir/>

مقاله پژوهشی

الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی غرب استان گیلان (مطالعه مورد شهرستان فومن)

معصومه پرتوی نژاد فومنی: دانشجوی دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.
سیمین ارمغان: استادیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام خمینی (ره)، شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
آزیتا رجبی: دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

یکی از مهم‌ترین راه‌حل‌ها برای توسعه پایدار روستایی، ارتقاء کارآفرینی در مناطق روستایی است. هدف اصلی این تحقیق شناسایی و معرفی روستاهای کارآفرین، شناسایی پتانسیل‌های کارآفرینی، بررسی و تحلیل عوامل مؤثر در کارآفرینی، و ارائه پیشنهادات برای بهره‌وری از پتانسیل‌های کارآفرینی در شهرستان فومن است. این تحقیق با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با مطالعات اسنادی، کتابخانه‌ای و میدانی، به مدل‌سازی فضایی راهکارهای کارآفرینی در مناطق روستایی شهرستان فومن می‌پردازد. جامعه آماری این تحقیق شامل تمام خانوارهای روستایی شهرستان فومن است. نمونه‌گیری شامل روستاهای کارآفرین و سایر روستاهاست، که تعداد آن‌ها ۱۵۶ روستا است. پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ با مقدار بسیار خوبی برابر با ۰.۸۷ تأیید شده است. جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و آمار موران محلی استفاده شده است. نتایج مطالعات میدانی و بررسی وضعیت موجود در مناطق روستایی شهرستان نشان می‌دهد که از مجموعه ۱۵۶ روستای دارای سکنه شهرستان فومن تعداد ۴۲ روستا نوع کارآفرینی خود را ثبت نموده و تعداد ۱۱۶ نفر در مشاغل مختلف کارآفرینی می‌کنند. همچنین در نظر سنجی از مجموعه ۱۵۶ نفر جامعه آماری بیش از ۸۰ درصد پاسخ دهندگان معتقدند شناسایی روستاهای مستعد در مناطق روستایی شهرستان فومن و ایجاد پتانسیل‌های کارآفرینی و قابلیت‌های موجود در شهرستان، فضای مناسب روستا و حضور گردشگر در ایجاد کسب و کار جدید تأثیر متوسط، زیاد و بسیار زیادی دارد. در نهایت الگویایی فضایی کارآفرینی در روستاهای شهرستان فومن از بعد راهکارهای کارآفرینی (فرهنگی-آموزشی، مالی و اجتماعی) نشان داد که الگوی حاکم از نوع تصادفی بوده و رفتار غیر تصادفی در برخی از نقاط روستایی بصورت محدود وجود داشته است که این رفتارها با آماره I موران محلی به اشکال مختلف خوشه‌ای و غیر خوشه‌ای یعنی بالا-بالا (HH)، پایین-پایین (LL)، بالا-پایین (HL) و پایین-بالا (LH) ظاهر شده است.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۹

شماره صفحات: ۱۶۰-۱۴۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

الگو، فضایی، راهکار، کارآفرینی، مناطق روستایی، شهرستان فومن، غرب استان گیلان.

استناد: پرتوی نژاد فومنی، معصومه؛ ارمغان، سیمین؛ رجبی، آزیتا. (۱۴۰۲). الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی غرب استان گیلان (مطالعه مورد شهرستان فومن). فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۴ (۵۴)، ۱۴۷-۱۶۰.

DOI: 10.30495/jzpm.2024.33066.4320

مقدمه

یکی از عوامل مؤثر در توسعه روستایی، کارآفرینی است؛ زیرا، کارآفرینی می‌تواند با خلق فرصت‌های جدید اشتغال و درآمد، نقش مؤثری در بهبود وضع اقتصادی و معیشتی روستاها داشته باشد. به همین دلیل، سنجش میزان کارآفرینی روستاییان و تلاش برای توسعه و تقویت کارآفرینی در فرایند توسعه روستایی، از طریق فراهم کردن زمینه‌های اولیه آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Shahbazi & Kameli, 2023). در واقع کارآفرینی فرآیندی است که نقش حیاتی در تداوم، رشد و توسعه ملی و حتی اقتصادی جهانی ایفا می‌کند. به همین خاطر، لزوم ایجاد بستر و جو کارآفرینان بیش از پیش در کشور ما احساس می‌گردد (Rabiei & Nazarian, 2013). اهمیت کارآفرینی به حدی است که دانشمندان مدیریت آن را از مهم‌ترین عوامل تحول و نوآوری‌های سازمانی در عصر حاضر به شمار می‌آورند (shamsoddini & Mousavi, 2016: 44). بنابراین، محیطی که افرادش برخوردار از تفکر و هنر کارآفرینی باشند، اقتصادی پویا و متنوع خواهد داشت (Kazemi & Maharti, 2007). کارآفرینی علاوه بر نقشی که در گسترش فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی، کاهش بیکاری، افزایش مهارت‌های تولیدی و بازرگانی و نیز سودآوری اقتصادی دارد، در سطح اجتماعی نیز یک عامل متحول‌کننده و پویا می‌باشد. نقش‌آفرینی شهروندان و نهادهای مختلف جامعه به عنوان بازیگران توسعه در شبکه اجتماعی، افزایش مهارت‌های شهروندان، استفاده بهینه از منابع و از جمله بهره‌هایی است که از توسعه فعالیت‌های کارآفرینی به بدنه جامعه می‌رسد (Azami et al, 2017). امروزه، در اکثر کشورها توجه خاصی به کارآفرینی و کارآفرینان می‌شود و تقویت کارآفرینی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه آن از ابزارهای پیشرفت اقتصادی کشورها و به ویژه در حال توسعه به شمار می‌آید؛ زیرا فعالیت کارآفرینی با اثر بخشی بالا به توسعه اقتصادی (از جمله ایجاد اشتغال، نوآوری در فعالیت ها و رقابت‌پذیری) منجر می‌شود (Verheul, 2008).

اکثر صاحب‌نظران توسعه روستایی یکی از دلایل عمده مشکلات روستایی را پایین بودن نرخ بهره‌وری، کمبود سرمایه و منابع مالی، بیکاری و اشتغال ناقص، مهاجرت، فقر و تنگدستی می‌دانند. بنابراین با توجه به اینکه کارآفرینان در اجتماع، سبب پویایی و افزایش بهره‌وری شده و در سطح اجتماع ارزش کار را افزایش می‌دهند و روحیه سعی و تلاش در بدنه جامعه را بالا می‌برند. کارآفرینان سبب تشویق جامعه به کارهای خلاق و کارآفرین می‌شوند و همین امر سبب رشد و بالندگی در اجتماع می‌شود. زمانی که کارآفرینی به عنوان یک شیوه زندگی توسط اکثریت افراد یک جامعه پذیرفته شود، آن جامعه بسیار سریع توسعه می‌یابد (Ramezanzadeh lasboyee & Ghanbari Ghadikolaei, 2023: 77). بنابراین، باتوسعه کارآفرینی و ایجاد شرکت‌های کوچک کارآفرین، روستاییان به کالاها و خدمات مورد نیاز خود دست می‌یابند و این امر تأثیر زیادی در رشد اقتصادی روستاها و کاهش پدیده مهاجرت به شهرها دارد (Ferdosi et al, 2022: 236). کارآفرینی به عنوان وسیله‌ای برای بهبود کیفیت زندگی برای افراد، خانواده‌ها و جوامع و حفظ اقتصاد و محیط زیست سالم است (Taghizadfanid & Shahbazi, 2023). در سال‌های اخیر یکی از مشکلات اساسی کشور ما، عقب ماندگی روستاها و مهاجرت روستاییان به نواحی شهری که عامل اصلی آن مسائل اقتصادی، به خصوص دسترسی به اشتغال بوده است (Rostami et al, 2022: 3) که مشکلات بسیار زیادی مانند حاشیه نشینی، کاهش کیفیت زندگی، کمبود اشتغال، افزایش جرم و جنایت در شهرها به همراه داشته است. لذا هدف اصلی از اجرای برنامه‌های مختلف در نواحی روستایی، رسیدن به توسعه روستایی است و یکی از اهداف کلان توسعه نیز کاهش بیکاری، ایجاد و افزایش فرصت‌های شغلی است. بیکاری و کمبود فرصت‌های شغلی، نتیجه نابرابری بین عرضه و تقاضای نیروی کار و یا بازار کار در روستاها می‌باشد. از سوی دیگر، کاهش رشد بخش کشاورزی در نواحی روستایی و نیز کاهش شاغلان (کاهش ۲۳٫۴ درصدی) این واقعیت را نشان می‌دهد (Rezvani, 2004). که در آینده، توسعه کشاورزی به تنهایی نمی‌تواند رشد اقتصادی را در روستاهای کشور تضمین کرده و فقر را ریشه کن سازد و توجه به سایر بخش ها نیز در کنار بخش کشاورزی ضروری به نظر می‌رسد (Fathinia & Shahed, 2015).

مطالعات نشان داده نواحی روستایی ایران در زمینه اشتغال با مشکلات عدیده‌ای روبرو بوده که شهرستان فومن نیز از این امر مستثنی نبوده است. و از دیدگاه بسیاری از محققان، کمبود فرصت‌های کارآفرینی یکی از مهمترین موانع دستیابی به توسعه پایدار در این نواحی به شمار می‌رود. نکته حائز اهمیت این است که علی‌رغم اهمیت روزافزون پدیده کارآفرینی و نقش آن در اقتصاد جهانی در کشور ما، کمتر به آن پرداخته شده است. مسائلی چون وجود ترکیب جمعیتی جوان و مشکل اشتغال و بیکاری، لزوم توجه هر چه بیشتر کارآفرینی را روشن می‌سازد. لذا فومن یکی از شهرستان‌هایی است که علیرغم جاذبه‌های گردشگری خاص چون ماسوله و قلعه رودخان، پتانسیل‌های محیطی بی‌نظیر، رودخانه‌ها و شالیزارهای برنج و سایر پتانسیل‌های محیطی همواره دارای مشکلات زیادی در زمینه اشتغال قشر جوان و بیکاری در مناطق روستایی خود دارا بوده، که این امر همراه با برخی عوامل جغرافیایی باعث گردیده تا در سال‌های اخیر این شهرستان نیز مانند اکثر شهرستان‌های استان گیلان با فروش زمین‌های حاصلخیز کشاورزی (تغییر کاربری) و مهاجرت روستاییان به شهرهای اطراف و ورود افراد غیر بومی به این شهرستان روبرو گردد. براین اساس پدیده کارآفرینی در مناطق روستایی با توجه به نقش آن در اقتصاد شهرستان و استان فقط می‌تواند با مسائلی چون وجود ترکیب جمعیتی جوان، ایجاد اشتغال و لزوم توجه هر چه بیشتر به کارآفرینی را روشن سازد. لذا این تحقیق در پی آن

است تا به الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی غرب استان گیلان در شهرستان فومن پرداخته و در پاسخ به سؤال اصلی زیر می‌باشد:

– الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی غرب استان گیلان در شهرستان فومن به چه صورت است؟
فرضیه‌های تحقیق

– پتانسیل‌های کارآفرینی در مناطق روستایی شهرستان فومن، از الگوی خاصی پیروی نکرده و دارای رفتار تصادفی است.

– به نظرمی‌رسد؛ الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی شهرستان فومن، دارای محدودیت‌هایی است.

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

مناطق روستایی با بهره‌مندی از فرصت‌های مختلف فرهنگی، مردم‌شناسی، تاریخی و ... قادر خواهد بود پاسخی به نیازهای خلاقانه و استفاده از ایده‌های جدید در قالب بروز پتانسیل‌های موجود در روستا را فراهم آورد که این ایده‌پردازی نوین منجر به کارآفرینی در مناطق روستایی شده و حجم عظیمی از مشکلات روستائیان را کاهش خواهد داد. تبیین الگوی تحلیل فضایی – مکانی پتانسیل‌های کارآفرینی در روستاها سبب ایجاد صنایعی کاربردی می‌گردد (Melkifard et al, 2021:284). از آن‌جا که قسمت عمده خدمات مرتبط با کارآفرینی را نمی‌توان با استفاده از فناوری ارائه کرد، اشتغال نیروی انسانی در صنایع نوین فراوان است. از این رو با توسعه کارآفرینی خلاق روستایی در مکان‌های مختلف میتوان بسترهای موردنیاز برای اشتغال دائم، فصلی و نیمه‌وقت را برای نیروی انسانی با تخصص و آموزش متوسط فراهم کرد و از این رهگذر، نرخ بیکاری را کاهش داد. از آثار دیگر آن نیز میتوان به تنوع بخشی، افزایش تعاملات فرهنگی، جلوگیری از مهاجرت جوانان به شهرها و ... اشاره کرد (Fotoohi, 2021:247). در زمینه کارآفرینی مناطق روستایی مطالعات مختلفی در ایران و جهان انجام شده که به برخی از آنها پرداخته می‌گردد.

جدول ۱- مطالعات انجام شده در ایران و جهان

ردیف	نویسنده و سال	عنوان	نتایج
۱	رستمی و همکاران (۱۴۰۱)	تحلیل عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی نواحی روستایی؛ مورد مطالعه: روستاهای بخش چنار شهرستان ساوجبلاغ	وضعیت مولفه‌های کارآفرینی در مناطق روستایی کمی بالاتر از متوسط است. مناسب‌ترین شرایط در مولفه‌های زیرساختی و فردی مشاهده می‌شود، اما مولفه‌های اقتصادی، اجتماعی و نهادی به ویژه در وضعیت مطلوبی قرار ندارند.
۲	بهمنی و همکاران (۱۴۰۰)	تحلیل بر عوامل موثر بر توسعه گردشگری کشاورزی و زمینه یابی کارآفرینی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: روستاهای استان تهران)	یافته‌ها نشان می‌دهد که عواملی نظیر تأمین اقامتگاه برای گردشگران، طرح‌های تشویقی دولت، هماهنگی بین سازمان‌های دولتی، آگاهی بخشی به کشاورزان و بسترسازی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی با سطح معناداری ۰.۰۰۰ و مقدار مثبت کای اسکور، مهمترین اولویت‌های موثر در توسعه گردشگری کشاورزی مناطق روستایی استان تهران می‌باشند
۳	رضایی و همکاران (۱۴۰۰)؛	طراحی الگوی توسعه پایدار کارآفرینی روستایی با تأکید بر گردشگری الکترونیکی با استفاده از تکنیک دلفی فازی و معادلات ساختاری	با استفاده از روش دلفی فازی و برخورداری از نظر خبرگان، ۲۰ شاخص گردشگری الکترونیکی شناسایی و با استفاده تحلیل عاملی تأییدی به شش دسته کلی (خدمات اینترنتی، توسعه و آموزش نیروی انسانی، توسعه فرهنگ جامعه، حمایت‌های دولتی، امنیت و استفاده از اینترنت در سایر امور مرتبط با مردم) تقسیم گردید و در ادامه با استفاده از روش معادلات ساختاری، روابط بین متغیرهای تحقیق مشخص شد.
۴	فتوحی و همکاران (۱۴۰۰)	اثرات گردشگری کشاورزی بر توسعه کار آفرینی روستایی با محوریت توسعه پایدار (مطالعه موردی: روستاهای استان یزد)	نتایج پژوهش حاکی از آن است که متغیرهایی همچو زیرساخت‌ها، حمایت‌های دولتی، انگیزه گردشگران و آموزش آنها با محوریت گردشگری کشاورزی عامل توسعه روستایی با نتایج اثر بخش (رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، توسعه و تحول و توسعه فرهنگ کار و کارآفرینی) می‌باشند
۵	فرجی سبکبار و همکاران (۱۴۰۰)	نقش حکمروایی خوب در تسهیل فرصت‌های کارآفرینی در مناطق روستایی؛ مورد: شهرستان گمیشان	در حل مدل برنامه‌ریزی خطی به روش بهترین-بدترین، شاخص‌های مشارکت با وزن ۰.۴۰۱، رتبه اول و شاخص مسئولیت‌پذیری با وزن ۰.۰۲۴ رتبه هشتم را کسب کردند. با تکنیک رتبه‌بندی WASPAS، روستاهای حوزه شرقی با امتیاز ۳.۳۶۵ رتبه اول، حوزه غربی با وزن ۳.۲۲۹ رتبه دوم و حوزه شمالی با وزن ۳.۱۱۷ رتبه سوم را از نظر تاثیر شاخص حکمروایی خوب در تسهیل فرصت‌های کارآفرینی کسب کردند.
۶		تحلیل اثرگذاری عوامل ساختاری نوآوری بر فرایند کارآفرینی روستایی	نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که ویژگی‌های فردی (با میانگین رتبه‌ای ۵.۸۶) بالاترین اولویت و شاخص خارجی کم‌ترین اولویت را دارد. نتایج همبستگی پیرسون نشان می‌دهد بین

ردیف	نویسنده و سال	عنوان	نتایج
	دربان استانه و همکاران (۱۴۰۰)	(نمونه مورد مطالعه: شهرستان فاروج)"	شاخص‌های فردی، آموزش و پژوهش، اقتصادی و زیرساختی با سطح کارآفرینی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین تحلیل مسیر نشان می‌دهد شاخص فردی (ضریب تاثیر ۰,۳۳۴)، آموزش و پژوهش (ضریب تاثیر ۰,۲۳۸) و اقتصادی (ضریب تاثیر ۰,۱۳۱) بیشترین تأثیر را بر شکل‌گیری کارآفرینی روستایی دارند.
۷	سلیمانی و همکاران (۱۴۰۰)	طراحی مدل توسعه کارآفرینی پایدار در کسب و کارهای نواحی روستایی همدان	به منظور تحلیل داده‌های حاصل از ۱۰ مصاحبه، تحلیل محتوا و سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شد. کدهای باز شامل ۲۲۹ مفهوم و کدهای محوری شامل ۳۴ مقوله عمده بود. مدل پارادایمی در قالب شرایط واسطه‌ای، زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها نشان داده شده است. مدل ارائه شده می‌تواند به عنوان ابزار تحلیلی و برنامه‌ریزی برای توسعه کارآفرینی پایدار روستایی مبنا قرار گیرد تا به طور منطقی و اصولی به بسترسازی، حل مشکل و دستیابی به پایداری در کسب و کارهای کارآفرینانه پرداخته شود.
۸	ملکی فرد و همکاران (۱۴۰۰)	بررسی تاثیر انواع فعالیتهای کارآفرینی زنان روستایی بر امنیت غذایی پایدار خانوار (مورد مطالعه: شهرستان خرم آباد)	نتایج حاصل از آزمون تقیبی LSD در بعد دستیابی نشان داد که گروه صنایع دستی به صورت معنی داری ($P < 0.05$) با گروه صنایع تبدیلی و تولیدات کشاورزی تفاوت دارد و خانوارهای کارآفرین مشغول در فعالیت تولیدات کشاورزی و صنایع تبدیلی در بعد دستیابی از وضعیت بهتری نسبت به خانوارهای کارآفرین مشغول در فعالیت صنایع دستی برخوردارند. همچنین در بعد مصرف هم، خانوارهای کارآفرین مشغول در فعالیت صنایع تبدیلی وضعیت بهتری نسبت به گروه تولیدات کشاورزی دارند.
۹	روزبهرانی و همکاران (۱۳۹۹)	واکاوی پیامدهای مکانی فضایی توسعه اقتصاد گردشگری با رویکرد کارآفرینی. (مورد مطالعه: بخش سامن شهرستان ملایر)	تحلیل پیامدهای مکانی - فضایی نشان داد که توسعه اقتصاد گردشگری با رویکرد کارآفرینی در نواحی روستایی بخش سامن ملایر شش پیامد جغرافیایی را بوجود آورده است و تأمل بر آنها مؤید آن است که توسعه اقتصاد گردشگری با رویکرد کارآفرینی در محدوده مطالعه منجر به حفظ منابع طبیعی روستا، افزایش امنیت، توسعه زیرساخت‌ها و خدمات زیربنایی شده و نیز توسعه فرصت‌ها و محصولات گردشگری منجر به تغییر ساختار محیط روستا، جمعیت پذیری و توسعه سیستم حمل و نقل شده.
۱۰	عقبایی و همکاران، ۱۳۹۸	تبیین قابلیت‌های کارآفرینی در مناطق روستایی (مطالعه موردی منطقه سیلان)	مناطق روستایی سیلان از قابلیت‌های کارآفرینی متعددی برخوردارند که عبارت است از قابلیت‌های گردشگری در زمینه اکوتوریسم، توریسم مذهبی و توریسم ورزشی؛ قابلیت جغرافیای پزشکی در زمینه کشت گیاهان دارویی، عسل درمانی و آب درمانی؛ منابع معدنی از قبیل کانی‌های فلزی، غیر فلزی و مصالح ساختمانی می‌باشد.
۱۱	ارمغان، ۱۳۹۶	چالش‌ها و چشم اندازهای نقش کارآفرینی در توسعه روستایی؛ مطالعه موردی روستاهای بخش باقرشهر	چالش‌هایی مانند مهاجرت و تخریب محیط زیست، خشک‌سالی و ناکارآمدی بخش کشاورزی و فشارهای ناشی از ازدیاد جمعیت و از طرف دیگر افزایش نسبی سطح تحصیلات ساکنین روستایی کارآفرینی را به متغیری اساسی در توسعه روستایی ایران تبدیل کرده است.
۱۲	ایساکاوا و همکاران (۲۰۲۱)	روش های حمایت دولتی از کار آفرینی نوآور. نمونه گردشگری روستایی	مشکل این است که توسعه کسب و کارهای نوآورانه کوچک توسط سیستم پیچیده دولتی که برای نیازهای کارآفرینان ناکافی است، تسهیل نمی‌شود. جهت افزایش اثربخشی برنامه‌های حمایتی دولتی، از تجربه کشورهای توسعه یافته استفاده شده است. نویسندگان راه‌های توسعه نوآورانه کارآفرینی در قزاقستان، به ویژه در گردشگری روستایی، را پیشنهاد می‌کنند.
۱۳	بالانوسکا و همکاران (۲۰۲۰)	نقش فعال سازی فعالیت‌های کارآفرینی در توسعه مناطق روستایی در اوکراین	خانوارهای روستایی می‌توانند با ابتکارات شهروندان بیکار، فعالیت‌های تجاری خود را سازماندهی کنند. این اقدام می‌تواند به کاهش بحران اشتغال روستاها و توسعه اقتصادی کمک کند. تحلیل تنوع در برخی مناطق اوکراین نشان می‌دهد که متنوع سازی فعالیت‌های کارآفرینی می‌تواند به توسعه اجتماعی-اقتصادی و اکولوژیکی روستاها کمک کند.
۱۴	بویکو (۲۰۲۰)	گردشگری سبز به عنوان یک جهت چشم انداز برای توسعه کارآفرینی روستایی	وضعیت اقتصادی اوکراین نیازمند مدیریت جدید در مناطق روستایی است. توسعه گردشگری سبز به عنوان راهکار جهانی برای افزایش درآمد روستاییان شناخته شده، اما هیچ سیاست ملی سیستماتیکی در اوکراین وجود ندارد. استفاده از الگوهای اروپایی و ایجاد محیط قانونی لازم برای حل مشکلات مهم است.
۱۵	سونها و همکاران (۲۰۲۰)	کارآفرینان در گردشگری روستایی: آیا انگیزه های سبک زندگی به شیوه های مدیریتی کمک می‌کند که	کارآفرینان توسط عوامل مختلفی برانگیخته می‌شوند که انگیزه سبک زندگی نقش اصلی را ایفا می‌کند. به چالش کشیدن یافته‌های سایر مطالعات در مورد کسب و کارهای کوچک در گردشگری، کارایی و موفقیت کسب و کار به عنوان یک دغدغه همیشگی مشهود است و شیوه‌های مدیریت، اگرچه غیررسمی، دقیق هستند.

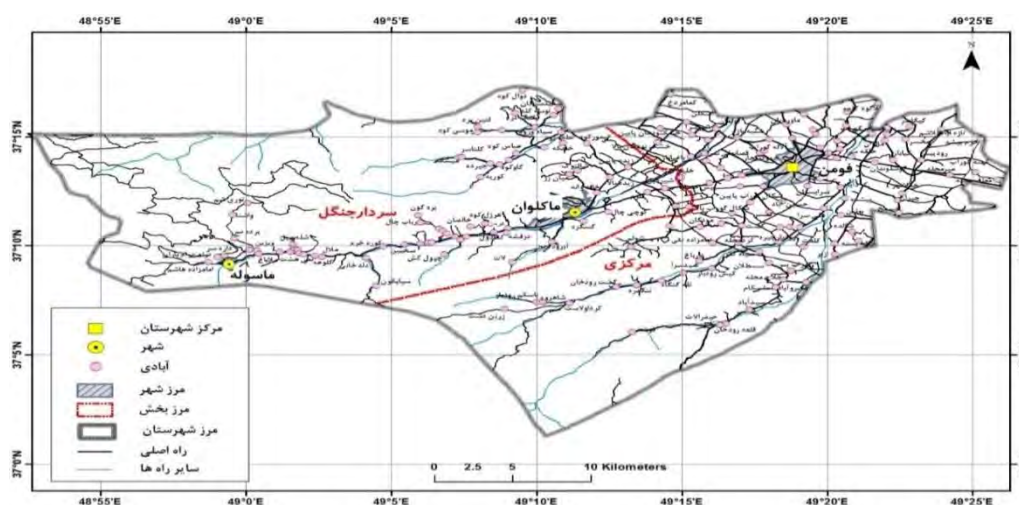
ردیف	نویسنده و سال	عنوان	نتایج
		اکوسیستم های کارآفرینی پایدار را تقویت می کند؟"	
۱۶	تلکن و جونگ (۲۰۲۰)	تأثیر ارزش ها و جهت گیری آینده در شکل گیری کارآفرینی پایدار	مشاغل آموزشی و دیگر مشاغل می توانند اهداف کارآفرینی پایدار را از طریق استراتژی های فعال سازی ارزش برای افزایش تمایل به کارآفرینی تحریک کنند. علاوه بر این توصیه می شود که به عنوان یک سیاست، برنامه های دولتی باید به تقویت هنجارهای ذهنی به عنوان راهی متفاوت برای تحریک شکل گیری کارآفرینی ها کمک نمایند
۱۷	بورک تونالی و سندر (۲۰۱۹)	عوامل تعیین کننده کارآفرینی در ترکیه به تحلیل عوامل جنسیتی	جوان و مرد بودن تأثیر مثبتی بر کارآفرینی در ترکیه دارد. علاوه بر این، در حالی که سطوح بالاتر درآمد احتمال کارآفرین بودن را افزایش می دهد، آموزش در سطح عالی این احتمال را کاهش می دهد. ترس از شکست بر شروع کار جدید تأثیر منفی می گذارد و شروع یک کسب و کار جدید به عنوان یک انتخاب شغلی مطلوب و دیدن موفقیت در شروع آن دارای ارزش بالایی می باشد.
۱۸	پاتو (۲۰۱۸)؛	کارآفرینی روستایی: داستان یک رویداد نادر	تنها درصد کمی از سرمایه گذاری هایی که در مناطق روستایی فعالیت می کنند، نمونه هایی از «کارآفرینی روستایی» مؤثر را تشکیل می دهند، که بیشتر آنها فقط شرکت هایی هستند که در محیط های روستایی واقع شده اند. سرمایه گذاری های جدید روستایی معمولاً کوچک هستند (از نظر کارمندان و گردش مالی)، عمدتاً به بازار داخلی متکی هستند و از نظر عملکرد از سایر سرمایه گذاری های جدید (واقع در شهرداری ها و شهرداری های شهری) عقب هستند.
۱۹	موتیار و همکاران (۲۰۱۸)	نقش کارآفرینان اجتماعی در توسعه مقصد روستایی	کارآفرینان اجتماعی همانند کارآفرینان سنتی، در توسعه ایده ها و فعالیت های جدید منطقه شرکت می کنند. این مطالعه بر اساس ۹ مصاحبه نیمه ساختاریافته در روستاها، نقش کلیدی کارآفرینان اجتماعی در توسعه مناطق روستایی را شناسایی می کند، به عنوان فرصت طلب، کاتالیزور و معمار شبکه. این اطلاعات برای تحلیل کارآفرینی اجتماعی استفاده می شود.

مواد و روش تحقیق

هدف از پژوهش حاضر الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی غرب استان گیلان (مطالعه موردی شهرستان فومن) است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی، با استفاده از روش پیمایشی و کتابخانه ای و اسنادی است. جامعه آماری مورد مطالعه کلیه ساکنان مناطق روستایی شهرستان فومن بوده که طبق آخرین سرشماری عمومی کشور در سال ۱۳۹۵، دارای ۱۸۶۷۵ خانوار و ۵۴۴۳۲ نفر جمعیت روستایی می باشد (سرشماری عمومی نفوس و مسکن، شهرستان فومن ۱۳۹۵). کارآفرینان در این پژوهش کلیه روستاییانی هستند که به شغلی جدا از کشاورزی و باغداری مشغول بوده و کسب درآمد می کنند. بنابراین کلیه ساکنان نواحی روستایی شهرستان فومن در این پژوهش را شامل می باشند که با توجه به مشخص بودن جامعه آماری مورد مطالعه از تمام شماری استفاده شده و حجم نمونه ۱۵۶ نفر مدیر محلی اعم از شورا و افراد باسواد در مناطق فوق می باشد. ابزار اندازه گیری پرسشنامه محقق ساخته بود، روایی صوری پرسشنامه توسط پنل متخصصان مورد تأیید قرارگرفت و برای تعیین پایایی کمی پرسشنامه نیز از ضریب آلفای کرونباخ، استفاده شد که مقدار آلفای ذکر شده برای قسمت های مختلف پرسش نامه ۰/۸۶۸ محاسبه شد. به منظور به دست آوردن سنجش دیدگاه ساکنان در خصوص مؤلفه های ذکر شده از روش I موران محلی استفاده شد.

محدوده مورد مطالعه

فومن شهرستانی است که در محدوده جنوب غربی استان گیلان واقع شده و با وسعتی معادل ۷۷۷/۹ کیلومتر مربع از سمت شمال به شهرستانهای: صومعه سرا و ماسال، از سمت جنوب به شهرستانهای شفت و طارم زنجان، از سمت شرق به شهرستان رشت و از غرب به شهرستان خلخال استان اردبیل هم مرز و متصل می باشد. مرکز این شهرستان، شهر فومن است که در ۲۷ کیلومتری غرب شهر رشت (مرکز استان) واقع گردیده است. در حال حاضر این شهرستان دارای ۱۶۹ روستا بوده که ۱۵۶ روستای آن دارای سکنه و ۱۳ روستای خالی از سکنه است. از نظر تقسیمات کشوری شامل دو بخش مرکزی و سردار جنگل، سه شهر به اسامی فومن و ماکلوان و ماسوله و شش دهستان به اسامی آلیان، رودپیش، سردار جنگل، گشت، گوراب پس و لولمان است (سالنامه آماری استان گیلان، ۱۳۹۹).

شکل ۱- تقسیمات سیاسی، بخش، نقاط روستایی و معابر شهرستان فومن

بحث و یافته‌های تحقیق

در راستای الگوی فضایی راهکارهای کارآفرینی در مناطق روستایی شهرستان فومن مولفه‌هایی مانند راهکارهای فرهنگی - آموزشی، راهکارهای مالی، راهکارهای اجتماعی در کار آفرینی مناطق روستایی شهرستان فومن انتخاب شده که هر یک به زیر مولفه‌هایی تقسیم گردیده و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

جدول ۲- تعداد نمونه‌ها از هر روستا و نمونه کل

مولفه فرهنگی - آموزشی	مولفه مالی	اجتماعی
ارتقاء سطح سواد و آگاهی عمومی	حمایت مالی دولت و وام بانکی	میزان دسترسی به بازار فروش
بهبود فرهنگ خود اشتغالی	افزایش آگاهی نسبت به وام خود اشتغالی	ایجاد تعاونی محلی روستایی
آموزش نحوه تولید محصولات	افزایش آگاهی نسبت به وام خود اشتغالی	ایجاد نمایشگاه و فروشگاه محصولات محلی
بالا بردن سطح آگاهی از نیاز بازار مصرف		
افزایش خودباوری و اعتماد بنفس و ترغیب		

راهکارهای کارآفرینی در مناطق روستایی شهرستان فومن

در راستای راهکارهای فرهنگی- آموزشی در کارآفرینی مناطق روستایی مولفه ارتقاء سطح سواد و آگاهی عمومی مورد پرسش قرار گرفته که از مجموعه ۱۵۶ نفر جامعه آماری پاسخ دهنده بیش از ۸۰ درصد پاسخ دهندگان معتقدند که ارتقاء سطح سواد و آگاهی عمومی، از نظر بهبود فرهنگ خود اشتغالی، ارتباط با آموزش نحوه تولید محصولات، بالا بردن سطح آگاهی از نیاز بازار مصرف و افزایش خودباوری و اعتماد بنفس و ترغیب و تاثیر آن در راه اندازی کسب و کار جدید متوسط، زیاد و بسیار زیاد بوده است.

در بررسی راهکارهای مالی در کار آفرینی مناطق روستایی شهرستان فومن مولفه حمایت مالی دولت و وام بانکی و تاثیر آن در راه اندازی کسب و کار جدید مورد پرسش قرار گرفته که ۸۵ درصد پاسخ دهندگان معتقدند حمایت مالی دولت و وام بانکی و همچنین افزایش آگاهی نسبت به وام خود اشتغالی تاثیر متوسط، زیاد و بسیار زیادی در راه اندازی کسب و کار جدید دارند. و در نهایت در تحلیل راهکارهای اجتماعی در کارآفرینی مناطق روستایی بیش از ۸۵ درصد پاسخ دهندگان معتقدند میزان دسترسی به بازار فروش، ایجاد تعاونی محلی روستایی و ایجاد نمایشگاه و فروشگاه محصولات محلی و تاثیر آن در راه اندازی کسب و کار جدید نقش متوسط، زیاد و بسیار زیادی دارد.

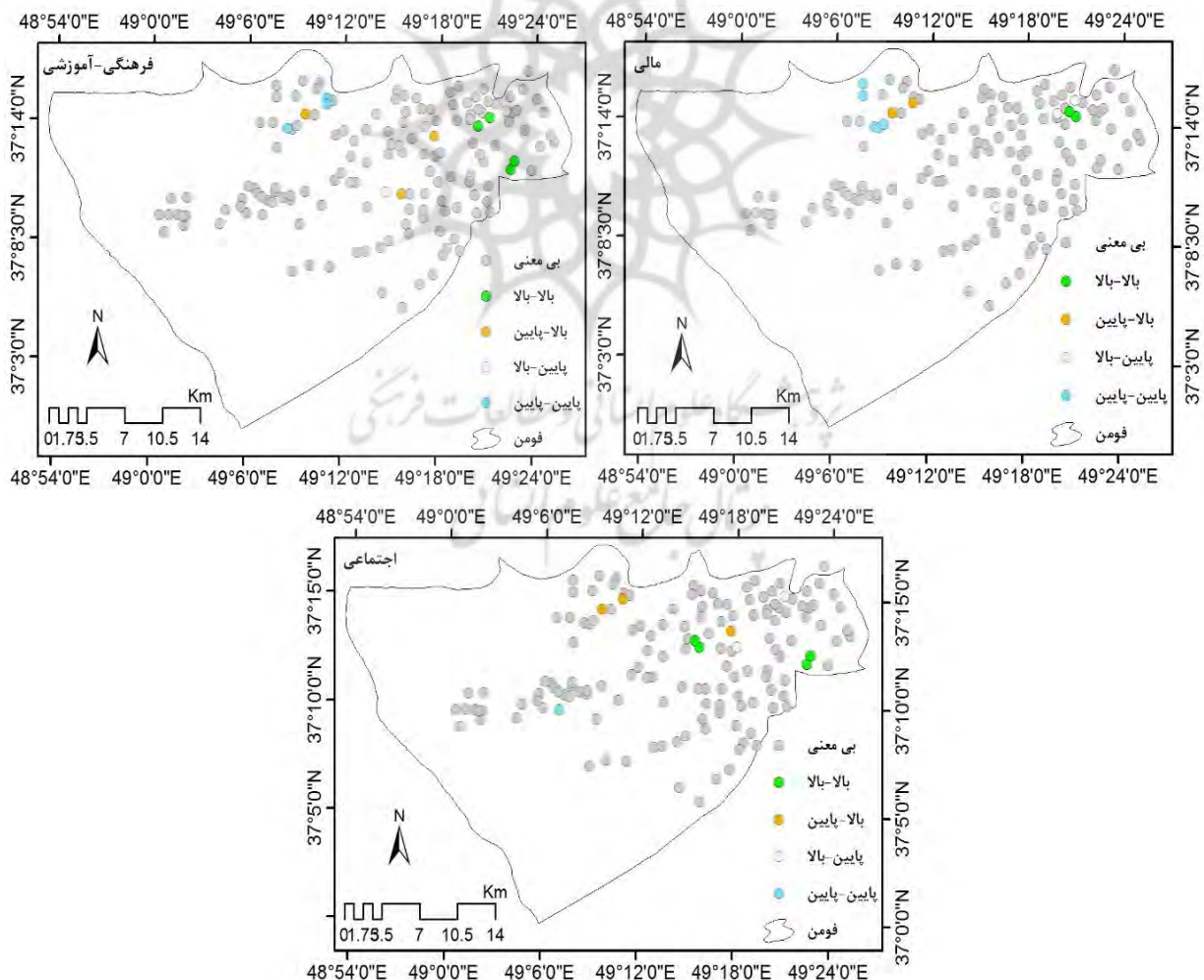
جدول ۳- مولفه‌های تاثیر گذار راهکارهای فرهنگی - آموزشی در کارآفرینی مناطق روستایی

مولفه	گویه	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد
راهکارهای فرهنگی - آموزشی	میزان ارتقاء سطح سواد و آگاهی عمومی	۱	۵	۸۴	۵	۵
	بهبود فرهنگ خود اشتغالی	۱	۱۵	۶۰	۲۱	۳

مولفه	گویه	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد
راهکارهای مالی	آموزش نحوه تولید محصولات	۱	۸	۶۸	۱۹	۴
	بالا بردن سطح آگاهی از نیاز بازار مصرف	۰	۷	۶۰	۲۶	۷
	افزایش خودباوری و اعتماد بنفس و ترغیب	۰	۸	۷۱	۱۷	۵
	حمایت مالی دولت و وام بانکی	۰	۹	۶۴	۲۳	۱۰
راهکارهای اجتماعی	افزایش آگاهی نسبت به وام خود اشتغالی	۰	۸	۶۲	۲۵	۱۰
	میزان دسترسی به بازار فروش	۱	۸	۶۰	۲۶	۱۰
	ایجاد تعاونی محلی روستایی	۱	۵	۶۴	۲۱	۶
	ایجاد نمایشگاه و فروشگاه محصولات محلی	۱	۸	۵۹	۲۴	۵

تحلیل فضایی راهکارهای کارآفرینی در شهرستان فومن

در این بخش از پژوهش راهکارهای و معیارهای مکانی کارآفرینی از نقطه نظر مکانی با استفاده از آماره I موران محلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در این روش ویژگی‌های کارآفرینی نقاط روستایی در شهرستان فومن از نظر تصادفی، پراکنده و خوشه‌ای بررسی و در نهایت نوع الگوی غالب آن مشخص گردید. در ادامه نیز راهکارهای کارآفرینی (شامل فرهنگی-آموزشی، مالی و اجتماعی) و معیارهای مکانی کارآفرینی (شامل مکانیابی و عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی) با استفاده از آماره I موران محلی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در واقع راهکارهای کارآفرینی در روستاهای شهرستان فومن به سه مولفه مجزا از هم یعنی مولفه فرهنگی-آموزشی، مالی و اجتماعی تقسیم گردید. تحلیل مکانی مولفه فرهنگی-آموزشی بعنوان یک راهکار کارآفرینی نشان‌دهنده شکل‌گیری دو الگوی بالا-بالا (HH) و پایین-پایین (LL) در شرق و شمال شهرستان است. البته الگوی HH و LL به ترتیب ۴ و ۳ روستا را در بر می‌گیرند و بقیه روستاها از الگوی تصادفی پیروی می‌کنند.

شکل ۲- تحلیل فضایی راهکارهای کارآفرینی روستاهای شهرستان فومن با روش I موران محلی (ALSI)

در زمینه راهکارهای کارآفرینی، تحلیل فضایی مولفه مالی یعنی حمایت مالی دولت از طریق اعطای وام و همچنین آگاهی در زمینه اخذ وام های خوداشتغالی نشان داد که الگوی کلی حاکم بر روستاهای شهرستان نیز تصادفی بوده و دو روستای واقع در شرق شهرستان از الگوی بالا-بالا (HH) و همچنین پنج روستای واقع در شمال آن از الگوی پایین-پایین پیروی می‌کنند.

جدول ۴- نقش عوامل مالی بعنوان راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی شهرستان فومن

ردیف	LMiIndex	LMiZScore	LMiPValue	نوع خوشه
۱	-۰/۰۰۳۷	-۲/۰۹۱۱	۰/۰۳۶۵	LH
۲	۰/۰۰۶۰	۲/۲۷۲۶	۰/۰۲۳۱	LL
۳	۰/۰۰۵۶	۲/۲۷۹۹	۰/۰۲۲۶	HH
۴	۰/۰۰۷۸	۰/۸۴۷۲	۰/۰۰۴۴	HL
۵	۰/۰۰۷۶	۲/۰۱۰۵	۰/۰۴۴۴	HH
۶	۰/۰۰۷۳	-۴/۰۵۵۰	۰/۰۰۰۱	HL
۷	۰/۰۰۸۴	۲/۲۷۳۳	۰/۰۰۶۲	LL
۸	۰/۰۱۰۳	-۲/۸۸۰۴	۰/۰۰۴۰	LH
۹	۰/۰۲۴۷	-۹/۲۷۲۴	۰/۰۰۰۰	LH
۱۰	۰/۰۰۵۸	۵/۲۰۴۴	۰/۰۰۰۰	LL
۱۱	۰/۰۰۸۳	۳/۳۷۸۸	۰/۰۰۰۷	LL
۱۲	۰/۰۰۶۲	۵/۰۴۹۸	۰/۰۰۰۰	LL

همچنین الگوی مکانی مولفه اجتماعی از نوع تصادفی است. فقط الگوی بالا-بالا و پایین-پایین هر کدام دو روستا را در بر گرفته و الگوی بالا-پایین و پایین-پایین به ترتیب سه و یک روستا را شامل می‌شوند.

جدول ۵- نقش عوامل اجتماعی بعنوان راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی شهرستان فومن

ردیف	LMiIndex	LMiZScore	LMiPValue	نوع خوشه
۱	۰/۰۰۴۳	۲/۱۴۱۸	۰/۰۳۲۲	HH
۲	-۰/۰۰۳۸	-۲/۴۳۳۲	۰/۰۱۵۰	HL
۳	۰/۰۰۴۴	۲/۸۳۵۴	۰/۰۰۴۶	LL
۴	۰/۰۰۵۴	۴/۱۱۶۱	۰/۰۰۰۰	HH
۵	-۰/۰۰۷۵	-۲/۷۶۰۹	۰/۰۰۵۸	HL
۶	۰/۰۰۵۳	۳/۸۰۶۵	۰/۰۰۰۱	HH
۷	۰/۰۰۵۰	۲/۰۷۹۹	۰/۰۳۷۷	HH
۸	-۰/۰۰۵۴	-۳/۰۴۱۵	۰/۰۰۲۴	HL
۹	۰/۰۱۵۲	-۵/۷۴۲۰	۰/۰۰۰۰	LH
۱۰	-۰/۰۰۴۳	-۲/۱۵۹۳	۰/۰۳۰۸	LH

در نهایت رفتار حاکم بر راهکارهای کارآفرینی اعم از مولفه فرهنگی-آموزشی، مالی و اجتماعی از نوع تصادفی بوده و روستاها در این زمینه کاملاً یکنواخت و همگن عمل می‌کنند.

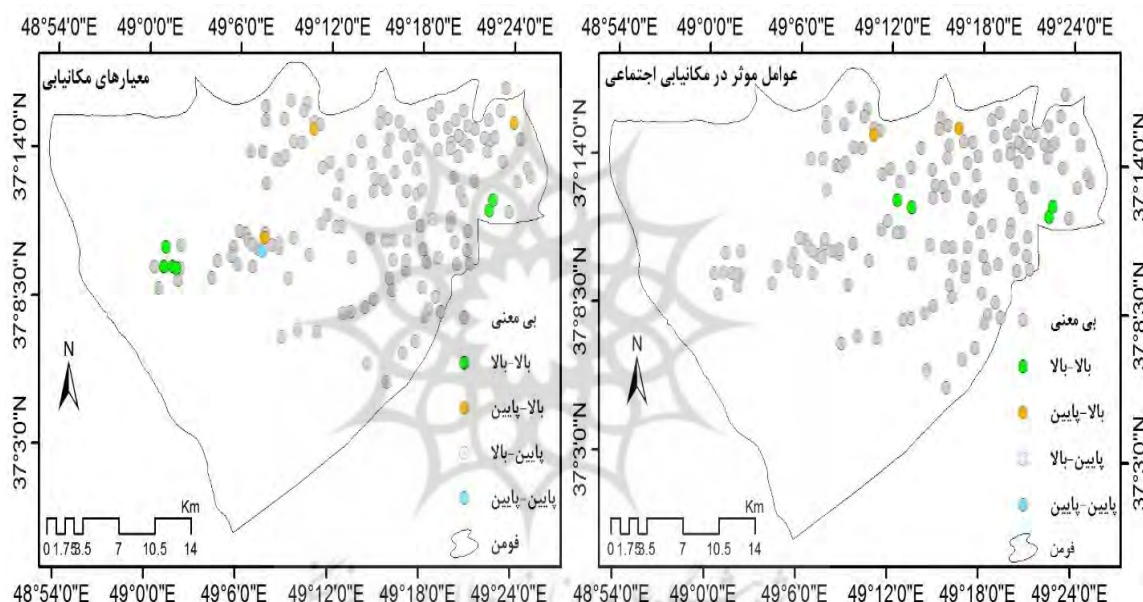
جدول ۶- نقش عوامل فرهنگی-آموزشی بعنوان راهکارهای کارآفرینی مناطق روستایی شهرستان فومن

ردیف	LMiIndex	LMiZScore	LMiPValue	نوع خوشه
۱	-۰/۰۰۰۴۲	-۱/۹۶۵۴	۰/۰۴۹۴	LH
۲	۰/۰۰۴۶	۲/۳۱۱۹	۰/۰۲۰۸	HH
۳	۰/۰۰۴۲	۳/۸۹۸۲	۰/۰۰۰۱	HH
۴	۰/۰۰۴۰	۲/۵۲۵۳	۰/۰۱۱۶	LL
۵	-۰/۰۱۰۲	-۲/۸۷۰۳	۰/۰۰۴۱	HL

ردیف	LMiIndex	LMiZScore	LMiPValue	نوع خوشه
۶	-۰/۰۰۳۰	-۶/۵۲۸۴	۰/۰۰۰	HL
۷	-۰/۰۰۷۷	-۴/۲۸۱۷	۰/۰۰۰	HL
۸	۰/۰۰۵۴	۳/۱۶۰۷	۰/۰۰۱۶	HH
۹	-۰/۰۰۵۱	-۲/۴۰۹۵	۰/۰۱۶۰	LH

معیارهای مکانی مناطق روستایی شهرستان فومن

در نهایت تحلیل فضایی معیارهای مکانی کارآفرینی در شهرستان فومن نشان‌دهنده آن است که الگوی تصادفی بر اکثر روستاهای شهرستان از بعد معیارهای مکانیابی حاکم است. در بخش غربی شهرستان چهار روستا و در شرق آنها دو روستا از الگوی خوشه‌ای تبعیت کرده و سه روستای آن نیز از الگوی بالا-پایین (HL) و یک روستای آن از الگوی پایین-پایین (LL) پیروی می‌کنند. اما رفتار کلی حاکم بر معیار مکانیابی که در بر گیرنده موارد سازگاری، مطلوبیت، کارایی، آسایش و سلامتی و ایمنی از نوع تصادفی است. در همین راستا، تحلیل مکانی عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی نشان می‌دهد که الگوی تصادفی بر روستاهای شهرستان حاکم بوده و در چهار روستا الگوی بالا-بالا (HH) و دو روستا وجود دارد.

شکل ۳- تحلیل فضایی معیارهای کارآفرینی روستاهای شهرستان فومن با روش I موران محلی (ALSI)

جدول ۷- معیارهای مکانیابی در مناطق روستایی کارآفرین در شهرستان فومن

ردیف	LMiIndex	LMiZScore	LMiPValue	نوع خوشه
۱	۰/۰۱۱۶	۳/۳۷۵۸	۰/۰۰۷	HH
۲	-۰/۰۰۲۵	-۲/۲۵۶۹	۰/۰۲۴۰	HL
۳	۰/۰۰۸۷	۴/۰۳۷۳	۰/۰۰۱	HH
۴	۰/۰۰۳۵	۲/۷۰۵۸	۰/۰۰۶۸	HH
۵	-۰/۰۰۳۵	-۰/۵۴۴۱	۰/۰۱۱۰	LH
۶	-۰/۰۰۸۶	-۲/۲۰۵۸	۰/۰۲۷۴	HL
۷	-۰/۰۱۳۸	-۵/۰۸۷۱	۰/۰۰۰	HL
۸	۰/۰۰۴۶	۳/۲۶۹۲	۰/۰۰۱۰	HH
۹	۰/۰۰۳۲	۲/۱۷۵۴	۰/۰۲۹۶	HH
۱۰	۰/۰۰۹۲	۲/۲۵۷۸	۰/۰۲۴۰	HH
۱۱	۰/۰۰۹۱	۲/۸۰۱۶	۰/۰۰۵۱	LL

جدول ۸- عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی در مناطق روستایی کارآفرین در شهرستان فومن

نوع خوشه	LMiPValue	LMiZScore	LMiIndex	ردیف
HH	۰/۰۰۰	۶/۰۴۹۳	۰/۰۰۷۹	۱
HH	۰/۰۲۷۶	۲/۲۰۲۶	۰/۰۰۲۸	۲
HL	۰/۰۰۰	-۴/۵۶۷۳	-۰/۰۱۲۴	۳
HH	۰/۰۰۰	۴/۸۴۶۱	۰/۰۰۶۸	۴
HH	۰/۰۰۳۳	۲/۹۴۲۲	۰/۰۰۳۰	۵
HL	۰/۰۰۱۸	-۳/۱۱۴۷	-۰/۰۰۵۳	۶

در نهایت الگویابی فضایی-مکانی کارآفرینی در روستاهای شهرستان فومن از بعد راهکارهای کارآفرینی (فرهنگی-آموزشی، مالی و اجتماعی) و معیارهای مکانی مناطق روستایی کارآفرین (معیارهای مکانیابی و عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی اعم از پتانسیل‌ها و محدودیت‌ها) نشان داد که الگوی حاکم از نوع تصادفی بوده و رفتار غیر تصادفی در برخی از نقاط روستایی بصورت محدود وجود داشته است که این رفتارها با آماره I موران محلی به اشکال مختلف خوشه‌ای و غیر خوشه‌ای یعنی بالا-بالا (HH)، پایین-پایین (LL)، بالا-پایین (HL) و پایین-بالا (LH) ظاهر شده است.

جدول ۹- نتایج آماره I موران محلی به اشکال مختلف خوشه‌ای و غیر خوشه‌ای

موقعه	زیر مولفه	نوع الگو					کل
		بی معنی	بالا-بالا (HH)	پایین-پایین (LL)	بالا-پایین (HL)	پایین-بالا (LH)	
راهکارهای	فرهنگی-آموزشی	۱۴۷	۳	۱	۳	۲	۱۵۶
	مالی	۱۴۴	۲	۵	۲	۳	۱۵۶
	اجتماعی	۱۴۶	۴	۱	۳	۲	۱۵۶
معیارهای	معیارهای مکانیابی	۱۴۵	۶	۱	۳	۱	۱۵۶
	عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی	۱۵۰	۴	۰	۲	۰	۱۵۶

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

در دهه‌های اخیر رویکرد کارآفرینی به عنوان یکی از راهبردهای توسعه روستایی مورد توجه قرار گرفته و نظریه‌پردازان، برنامه‌ریزان و مجریان دولتی درصدد برآیند تا با ارائه راهکارها و روش‌های جدید، از معضلات و مسائلی که در نواحی روستایی گریبان گیر آنها هستند بکاهند. لذا کارآفرینی روستایی به عنوان راهکاری مناسب برای توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در مناطق روستایی در جهت تغییر الگوی زندگی کنونی به الگوی مطلوب و شایسته انسانی، کاهش شکاف شهر و روستا، ایجاد برابری اقتصادی، اجتماعی، محیطی و نهادی است و درعین حال ابزاری مهم برای رسیدن به توسعه پایدار به شمار می‌آید. در این پژوهش نتایج مصاحبه با مدیران محلی در مناطق روستایی شهرستان فومن بیانگر اینست که اکثریت روستاهای شهرستان فومن دارای کارآفرینی بوده و از نظر اقتصادی بخشی از درآمد خانوار را تامین می‌نمایند. همچنین این امر در برخی روستاها شدت بیشتری داشته و تعداد و نوع کارآفرینی متفاوت و بیشتر از سایر روستاها است. البته عوامل متعددی در این امر تاثیر داشته که می‌توان تاثیر عوامل جغرافیایی را در این امر بیشتر دانست. عبارتی تحلیلی فضایی معیارهای مکانی کارآفرینی در شهرستان فومن نشان‌دهنده آن است که الگوی تصادفی بر اکثر روستاهای شهرستان از بعد معیارهای مکانیابی حاکم است. بعبارت دیگر روستاهای این شهرستان از لحاظ کارآفرینی نسبتاً یکنواخت و همگن عمل می‌کنند. در بخش غربی شهرستان چهار روستا و در شرق آنها دو روستا از الگوی خوشه‌ای تبعیت کرده و سه روستای آن نیز از الگوی بالا-پایین (HL) و یک روستای آن از الگوی پایین-پایین (LL) پیروی می‌کنند. اما رفتار کلی حاکم بر معیار مکانیابی که در بر گیرنده موارد سازگاری، مطلوبیت، کارایی، آسایش و سلامتی و ایمنی از نوع تصادفی است. در همین راستا، تحلیل مکانی عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی نشان می‌دهد که الگوی تصادفی بر روستاهای شهرستان حاکم بوده و در چهار روستا الگوی بالا-بالا (HH) و دو روستا وجود دارد. در نهایت الگویابی فضایی-مکانی کارآفرینی در روستاهای شهرستان فومن از بعد راهکارهای کارآفرینی (فرهنگی-آموزشی، مالی و اجتماعی) و معیارهای مکانی مناطق روستایی کارآفرین (معیارهای مکانیابی و عوامل موثر در مکانیابی اجتماعی اعم از پتانسیل‌ها و محدودیت‌ها) نشان داد که الگوی حاکم از نوع تصادفی بوده و رفتار غیر تصادفی در برخی از نقاط

روستایی بصورت محدود وجود داشته است که این رفتارها با آماره I موران محلی به اشکال مختلف خوشه‌ای و غیر خوشه‌ای یعنی بالا-بالا (HH)، پایین-پایین (LL)، بالا-پایین (HL) و پایین-بالا (LH) ظاهر شده است. با توجه به نتایج بالا باید گفت که ظرفیت های کارآفرینی روستایی این شهرستان تا حد زیادی فعال نشده و نیازمند تحرک بیشتر در این زمینه است. بنابراین سازمان‌های متولی این کار با کمک به روستاییان از جنبه مالی و آموزشی و همچنین حمایت‌های بعدی در زمینه ارائه محصولات می‌تواند در باروری استعداد های افراد روستایی موثر واقع شوند. بنابراین توجه به استعداد ذاتی نقاط روستایی این شهرستان در بخش جلگه، کوهپایه و کوهستان و شناسایی قابلیت‌های محلی می‌توان به افراد روستا در راستای تولید ایده و توسعه کارآفرینی کمک نمود. همچنین سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های کارآفرینی باید در راستای توسعه پایدار روستایی باشد تا مسئله اشتغال و بهبود درآمد روستائیان حل گردد. نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج پژوهش‌های رئیسی و همکاران (۱۳۹۵) و امیدپور و همکاران (۱۳۹۹) همسو بوده و بر عدم یکنواختی مولفه‌های مختلف کارآفرینی در روستاهای مورد مطالعه تاکید دارند. در نهایت با توجه به نتایج بدست آمده پیشنهادات زیر برای بهبود شرایط کارآفرینی ساکنان روستانی این شهرستان به شرح زیر ارائه می‌گردد.

- روستاهای کارآفرین با وجود شاخص‌های مختلف کارآفرینی شناسایی گردد.
- بعد از شناسایی روستاهای کارآفرین با توجه به نوع کارآفرینی مورد حمایت دولت و مدیران محلی قرار گیرد.
- برخی از کارآفرینان مناطق روستایی با بضاعت کم خود نیاز به آگاهی بیشتر بوده، لذا نسبت به برگزاری کلاسهای آموزشی در این روستاها اقدام لازم مبذول گردد.
- برخی از روستاها چندین کارآفرینی را در خود جای داده که نیاز به حمایت همه آنها بوده تا نسبت به آینده امیدواری بیشتری داشته باشند

References

1. Armaghan, S. (2016). Challenges and Perspectives of the Role of Entrepreneurship in Rural Development of Iran; A case study of the villages of Baghershahr district, 8(1-29), 173-192. [In Persian]. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22286462.1396.8.1.10.3>
2. Azami, A., Khajehiyan, D., Toulai, R., & Khasteh, H. (2008). Human Development of Police, 3, 71-90. [In Persian]
3. Bahmani, A., Hajilo, M., Azimi, F., Qadiri Masoum, M., Qadiri Masoum, M. (2021). Analysis of Factors Affecting the Development of Agricultural Tourism and Entrepreneurship in Rural Areas (case study: villages of Tehran province), Journal of Applied Research in Geographical Sciences, 63, 315-334. [In Persian].
4. Balanoska et al. (2020); "The role of activation of entrepreneurial activities in the development of rural areas in Ukraine, <http://dx.doi.org/10.22630/TIRR.2020.14.14>
5. Borke Tunali C., & Sender, S. (2019) Rkeyuni The Determinates if Entrepreneurship Computer Science, V158, 652-648.
6. Boyko (2020); "Green tourism as a perspective direction for the development of rural entrepreneurship
7. Darban Astane, M.R., Anabastani, A.A, Sejasi Khedari, H., & Shayan, H. (2021). Analysis of the Impact of Structural Factors of Innovation on the Process of Rural Entrepreneurship (case example: Faruj city), Journal of Geographical Studies of Arid Regions, 12(45), 77-58. [In Persian].
8. Faraji Sobbar, H.A., Motiei Langroudi, S.H., Yadollahi Fars, J., & Karimzadeh, H. (2013) Identification and Spatial Analysis of Suitable Platforms for Entrepreneurial Opportunities in Tourism in Rural Areas, A Case Study of Rural areas in Warzghan city, "Fazai Geographical" Spring 2013, 45. [In Persian].
9. Faraji Sobkbar, H. A., Darban Astane, A., Madanlu Joibari, M., Khatami, H., & Akhwan Heydari, K. (2021), The Role of Good Governance in Facilitating Entrepreneurial Opportunities in Rural Areas; Case: Gamishan City, Journal of Space Economics and Rural Development, 10 (37), 153-173. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.23222131.1400.10.37.8.0>[In Persian]
10. Fathinia, E., & Shahed, S. H. (2015). The importance of entrepreneurship in the development of rural economy. International Conference on Modern Researches in Management, Economics and Humanities, Shiraz. [In Persian].
11. Ferdosi, S., Faraji, H. A., Darban, A. R., & Khani, F. (2022). Assessing entrepreneurial opportunities in rural areas and the role of government in promoting it: Case study of Behbahan villages. Human

- Geographic Research, 54(1), 235-251. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.307097.1008150> [In Persian]
12. Fotoohi, M., Sajadi, S.M., & Hosseini, G.H. (2021). The Effects of Agricultural Tourism on the Development of Rural Entrepreneurship with a Focus on Sustainable Development (case study: prominent villages of Yazd province), *Journal of Geographical Explorations of Desert Regions*, 9(2), 267-245. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2345332.1400.9.2.11.5>. [In Persian].
 13. ISKAKOVA, Maral Serikovna et al. (2021). Methods of State Support of Innovative Entrepreneurship. The Example of Rural Tourism. *Journal of Environmental Management and Tourism*, [S.I.], 12(2), 466-472.
 14. Kazemi, M., Maharti, Y. (2007). Evaluation of entrepreneurship by industrial managers, random study: Khorasan province, *Journal of Science and Development*, 6, 167-184.
 15. Maria L.P., & Aurora Amélia Castro T. (2018). Rural Entrepreneurship: The Tale of a Rare event, *Journal of Place Management and Development* 11(2):00-00, DOI:10.1108/JPM-08-2017-0085
 16. Melkifard, F., Gholamrezaei, S., Pakrovan Cheroudeh, M. R., & Qonbari Mohed, R. (2021). Study of the Impact of Various Entrepreneurial Activities of Rural Women on Sustainable Household Food Security (case study: Khoramabad city). *Rural Research Journal*, 12(2), 289-277. <https://doi.org/10.22059/jrur.2021.310351.1558> [In Persian]
 17. Merid, Ismail, and Lotfian, Amina. (1391). New strategic entrepreneurship in rural development. National Rural Development Conference
 18. Moradi, H. (2018). Analysis of Entrepreneurial Contexts in the Development of Peri-urban Spaces, Case: Kermanshah City, publication of peri-urban spaces development, autumn and winter, 1(2), 137-150. [In Persian].
 19. Moradi, H., Jovan, F., Amraei, S., & Biranvondarad, M. (2019). Effects of Rural Entrepreneurship in the Development of Peri-urban Spaces in Kermanshah, *Journal of Spatial Economics and Rural Development*, 34, 63-81. [In Persian].
 20. Mottiar, Z., Boluk, K., & Kline, C. (2018). The roles of social entrepreneurs in rural destination development. *Annals of Tourism Research*, 68, 77-88. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2017.12.001>
 21. Oghbaei, F. Astelazhi, A., & Kordavani, P. (2018). Explaining Entrepreneurial Capabilities in Rural Areas (case study of Sabalan region), *Geography magazine*, 17 (60), 33- 46. [In Persian].
 22. Omidpour, Ferdous, Rahmani Fazli, Abdulreza, and Azizpour, Farhad. (2019). Analysis of structural factors affecting the development of entrepreneurship in rural areas of Delfan. *Spatial Economy and Rural Development*, 9(1), 21-40.
 23. Pato (2018); "Rural Entrepreneurship: The Story of a Rare Event."
 24. Rabiei, A., Nazarian, Z. (2013). investigation of barriers to entrepreneurship of university-educated women in Iran, *Journal of Innovation and Creativity in Human Sciences*, 2(4), pp. 1-25.
 25. Raisi, Abu Bakr; Shihki Tash, Mohim, Saal-Razihi, Habibalah and Nafs Abdul Aziz, Wali. (2015) Identification and prioritization of factors affecting the development of agricultural entrepreneurship in rural areas (case study: Sarbaz city). *Entrepreneurship strategies in agriculture*, 3(6,) 58-5
 26. Ramezanzadeh lasboyee, M; Ghanbari Ghadikolaei, R(2023). Analysis of Psychological Dimensions Affecting the Success of Tourism Entrepreneurs in Mazandaran Province (Motivation and Selfefficacy), *Journal of Regional Planning*, Vol 13, No 49, PP: 73-86. DOI: 10.30495/JZPM.2021.25667.3708 [In Persian]
 27. Rezaei, H. Khakzadian, S.M. & Zamani. M. (2021). Designing an Interpretative Structural Model of Sustainable Development of Rural Entrepreneurship (Case Study: Golestan Province), *Development Strategy Magazine*, 68, 110-130. [In Persian].
 28. Rezaei, H., Samiei, R., & Esmaeilpour Roshan, A.A. (2021). Designing a Model of Sustainable Development of Rural Entrepreneurship with an Emphasis on Electronic Tourism Using the Fuzzy Delphi Technique and Structural Equations, *Journal of New Approaches in Human Geography*, 13(4), 131-147. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.66972251.1400.13.4.5.0> [In Persian].
 29. Rezvani, M. (2004). An introduction to rural development planning in Iran. Qoms Publication. [In Persian].
 30. Rostami, K. Manshizadeh, R. & Rahmani, B. (2022). Analysis of Factors Affecting the Development of Entrepreneurship in Rural Areas; Subject of study: Villages of Chandar district of Saujblag city,

- Journal of Geography and Regional Planning, 12(2), 1-17. <https://doi.org/10.22034/jgeoq.2022.207566.2201> [In Persian].
31. Rozbahani, A., Moradi, H., Abbasi, H. (2019). Analyzing the Spatial Consequences of the Development of Tourism Economy with an Entrepreneurial Approach in Rural Areas (Study Case: Saman District of Malair City), Journal of Rural Research and Planning, Information, 21(70), 27-51. <https://doi.org/10.22111/gdij.2023.7402>. [In Persian]
 32. Shahbazi, H., & Kamli, M. (2023). The role of rural entrepreneurship in sustainable development. Geography and Human Relations, 6(1), 308-317. DOI: 10.22034/GAHR.2023.377943.1783
 33. Shamsoddini, A., Mousavi, S R. (2016). Factors Affecting the Entrepreneurship Development in Fars Province with an Emphasis on Cooperatives Sector, Journal of Regional Planning, 6(22), 43-60. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22516735.1395.6.22.4.4> [In Persian]
 34. Soleimani, A., Yagoubi Farani, A., Karimi, S. (2021). Designing a Sustainable Entrepreneurship Development Model in Businesses in Rural Areas of Hamadan, Space Economy and Rural Development Quarterly, 10(2), 78-49. [In Persian].
 35. Sonha et al. (2020); "Entrepreneurs in Rural Tourism: Do Lifestyle Motivations Contribute to Management Practices that Foster Sustainable Entrepreneurial Ecosystems?"
 36. Thelken, H & Jong, G, (2020). The Impact of Values and Future Orientation on iIntention Formation within Sustainable Entrepreneurship, Journal of Cleaner production, 226, 1-50. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122052>
 37. Verheul, I. (2004). An eclectic theory of entrepreneurship, Tinbergen Institute Discussion Paper Indianapolis: Institute for P4 Development Strategies, Indiana University

شعبه‌های علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی